

“Obama ha donat legitimitat i impuls moral a les polítiques intervencionistes”

Es pot comparar la situació econòmica a què s'enfronta Barack Obama amb la que es va trobar Franklin Roosevelt el 1933, quatre anys després de la gran depressió?

—Hi ha qui ja parla de la segona gran depressió, i alguns altres que són més moderats i apunten que és la segona crisi més important del capitalisme després del 1929. Aleshores, gràcies als mecanismes d'intervenció en l'economia que es van activar durant la primera gran depressió, la segona no ha arribat al mateix nivell.

—Per tant, Obama no hi arriba tan ofegat, en aquest sentit?

—La gran diferència entre la situació de tots dos presidents és que el 1929, el president Herbert Hoover no va fer pràcticament res durant tot el mandat, i quan Roosevelt va prendre possessió, a principi del 1933, s'arrossegaven tres anys d'inactivitat i els efectes d'una política econòmica procíclica, que consistia a restringir l'oferta monetària i sacralitzar el pressupost públic, és a dir, si no hi havia tants diners, gastar-ne menys. En canvi, els darrers mesos, agradi o no, s'ha aplicat una política monetària i fiscal molt expansiva, de manera que Obama no es troba amb una economia podrida, sinó amb una crisi més curta sobre la qual ja s'han aplicat polítiques intervencionistes amb molta més rapidesa que no les que va trobar-se Roosevelt.

—Quan va esclatar la crisi l'agost del 2007, el president George Bush va assegurar que no s'havia de patir gaire perquè les estructures econòmiques nord-americanes eren molt sòlides. Encara ho són, un any i mig després?

—Algunes sí i algunes altres no. La base d'innovació i tecnologia no està gaire tocada, com tampoc la capacitat d'atreure talents de la resta del món. Però sí que hi ha un punt que n'ha sor-

Joan Tugores (Palma de Mallorca, 1953) és catedràtic d'economia de la UB. Expert en economia mundial i europea, en aquesta entrevista analitza l'escenari econòmic en què es trobarà Barack Obama, en el qual haurà de dur a terme polítiques intervencionistes d'urgència per reactivar l'economia domèstica i la mundial.

tit tocat: els darrers set o vuit anys els EUA havien suplert la manca d'estalvi atraient-ne de la resta del món, que els confiava els estalvis per l'alta qualitat dels seus actius financers. Però la crisi ha posat en relleu que els actius no eren tan solvents. La fiabilitat, en aquest sentit ha quedat tocada, i la principal incògnita que tenim ara és quina disponibilitat tindrà la resta del món a arriscar els seus estalvis als EUA.

—Els EUA augmenten el dèficit públic des de fa anys, i ara algunes polítiques per a estimular l'economia també sortiran de la caixa pública. Si la desconfiança internacional fa recular les inversions en deute públic, el forat es pot fer perillós profund?

—Això ja passa ara, es paguen primes de risc molt elevades, històricament associades a països com ara Grècia o Itàlia. Obama és conscient d'aquesta crítica sobre l'endeutament excessiu, però defensa que l'administració ha de donar l'impuls inicial per retornar el dinamisme al sector privat.

—Aquest intervencionisme que ara és necessari, es pot acabar convertint en una constant a llarg termini?

—En uns altres països potser sí, però als Estats Units aquest risc és molt moderat.

—La nova política d'Obama portarà un canvi profund en el sistema econòmic dels Estats Units?

—No. No són mesures superficials però sí tradicionals. Per tant, no veurem un canvi substancial en la configuració del sector públic. Els Estats Units no esdevindran pas una economia socialista. De fet, ja hi ha experts que critiquen la manca d'ambició del programa econòmic d'Obama en vista de la magnitud de la crisi. És un programa d'ampli abast, però dins dels paràmetres tradicionals.

—Quina repercussió tindrà el pla econòmic d'Obama en la resta d'economies del món?

—La repercussió és important, però cada vegada menys. La Xina aplica un programa molt ambiciós d'estímul, de manera que probablement el 2009 i el 2010 passaran a la història com els anys en què la Xina va canviar la dependència del comerç exterior per l'estímul intern.

Pel que fa a l'economia europea, sempre ha tingut molts vincles amb els EUA, però té una dependència comercial més modesta que no aparenta. Malgrat tot, els EUA continuen essent el *primum inter pares*.

—Continuaran essent el centre mundial de les finances i l'economia molt de temps?

—Doncs no ho sabem. L'economia i els actius financers nord-americans ja no són com eren, és cert, però quina alternativa hi ha? Europa encara es troba fragmentada, la Xina encara no s'ha desenvolupat prou ni té prou qualitat institucional, i els països de l'òrbita russa i les monarquies del golf Pèrsic poden tenir molt de petroli, però no són una alternativa.

—Els Estats Units continuaran essent hegemònics?

—Anem cap a un món més multipolar. Els EUA ja no hi tenen l'hegemonia absoluta, però en continuen essent els degans.

—Quina serà la principal tasca de Barack Obama en aquest món més multipolar?

—Anivellar la presència dels EUA en un món més multilateral. Bush ha estat acusat de practicar un unilateralisme total, no tan sols militar i polític, sinó també econòmic. Obama haurà de cedir a la realitat perquè actuarà en un escenari multipolar.

—Confieu que ho farà?

—Hi ha indicis contradictoris en aquest sentit. Va nomenant càrrecs per a negociacions comercials internacionals, persones amb poca confiança en un sistema multilateral de comerç obert. En canvi, el nou secretari del Tresor, Timothy Geithner, ha estudiat a Tailàndia, ha viscut a l'Índia i a Zimbabwe, parla xinès i japonès i és una persona que coneix bé aquesta realitat multipolar. Però, sigui com sigui, Obama haurà de gestionar el lideratge dels Estats Units en un món que ja no acceptarà l'unilateralisme de l'administració Bush.

—El nomenament d'Obama ha tingut un efecte psicològic positiu en la crisi, en tant que esperança de canvi?

—Ha tingut efectes negatius i positius. D'una banda, s'han perdut tres mesos de feina perquè la Constitució dels Estats Units marca que passin tres mesos fins que el nou president no prengui possessió, i això ha creat incertesa. A l'altre costat de la balança, tothom ha donat per fet que les polítiques intervencionistes serien beneïdes per la nova administració i, per tant, a la resta del món, quan hom ha aplicat polítiques intervencionistes ningú no

JORDI PLAY

les ha estigmatitzades, perquè si ho fa la primera potència ja està bé. Per tant, Obama ha donat legitimitat i impuls moral a les polítiques intervencionistes en política fiscal i monetària.

—A la campanya, Obama ja va apostar per una baixada de determinats impostos per estimular el consum. Però quina mena d'impostos s'haurien de retocar tenint en compte les característiques de la societat nord-americana?

—Cal analitzar quins impostos reduïts aniran a l'estalvi i quins al consum. Si als rics els abaixen els impostos,

no gasten més, sinó que estalvien; si als bancs els donen més diners per la via impositiva, no presten més diners sinó que milloren els balanços propis. Per tant, la pregunta és quina mena d'impostos amb més probabilitat retornaran al circuit econòmic, i aquest és el gran dubte. Les famílies de renda baixa i mitjana són les que tenen més necessitat de liquiditat i, per tant, una reducció d'impostos en aquest sector segurament aniria a parar al consum, perquè ho necessiten.

—Els republicans tenen capacitat de vet al Senat. Penseu que, en vista

JORDI PLAY

de la gravetat de la crisi, donaran suport al pla demòcrata, o hi posaran entrebancs?

—Emprenyan una mica i salvaguardaran els seus principis, però jo crec que al final serà possible un gran consens. El problema és si posen Obama en el compromís que, per obtenir el consens bipartit al Senat, ha d'acceptar distorsions molt importants. Ja veurem què passa. Per exemple, els republicans podrien posar com a condició al seu suport que es mantinguin les reduccions d'impostos a la classe alta que va aplicar Bush. Però Obama també és conscient que en té prou de convèncer dos senadors republicans per a aprovar el seu pla. Als Estats Units no hi ha la disciplina de vot com aquí, i els republicans seran conscients que no poden fer massa pressió en aquest sentit. Obama sap que no pot fer grans concessions en nom del bipartidisme si això implica aigualir els seus projectes. I ja el comencen a titllar de massa prudent.

—A parer vostre, Obama comença amb massa prudència?

—Primer solc mirar quina és la capacitat dels programes per generar una coordinació de polítiques a la resta del món. Em preocupa més una interpretació que digui que els EUA es van tornant proteccionistes i que determinades ajudes al sector de l'automòbil es puguin considerar com a competència deslleial. Em preocupa que les coses que pugui impulsar siguin la coartada per a generar respostes proteccionistes a la resta del món. Dit això, la magnitud de la tragèdia és tan gran que el programa d'Obama sembla una variant més del *disparar i després preguntar*. Segurament no hi ha cap més alternativa que aquesta.

—Sabem que creixerà la despesa pública, però hi haurà un veritable contingut, a llarg termini, al darre-re d'aquestes inversions?

—De les polítiques intervencionistes de despesa i reducció d'impostos, és important de veure'n el contingut. L'increment de la despesa s'ha de fer amb el matrimoni que es va contreure els anys 30, amb l'estat del benestar.

Genèricament, una política keynesiana és fer les piràmides d'Egipte, encara que no serveixin de res; en canvi, si ha tingut sentit històric aquesta política és perquè ha trobat un contingut socialment valuós, com l'estat del benestar. La pregunta, ara, és, i Obama crec que n'és conscient, quin és el contingut d'ampli abast d'aquestes actuacions. Política ambiental, eficiència energètica, millora del capital humà en qualitat i educació, etc, són importants, i no són la mateixa cosa que les subvencions al sector automobilístic. Tant l'una com l'altra són polítiques de despesa, però la primera és una inversió de futur i la segona és abocar diners en un forat negre. Obama ho veu clar, però té moltes pressions de l'*statu quo* perquè els recursos vagin a tapar forats de sectors que ja pertanyen més al passat que no al futur. Caldrà veure si políticament té el coratge de superar les pressions i fer polítiques amb objectius a llarg termini.

Gemma Aguilera